

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Sžrk/3/2018
Identifikačné číslo spisu: 6017200648
Dátum vydania rozhodnutia: 16.05.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Jaroslava Fúrová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:6017200648.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci sťažovateľky (pôvodne žalobkyňa): G.. P. J., I., A.. XX.XX.XXXX, W. O. XX, W., zastúpená: JUDr. Petrom Arendackým, so sídlom advokátskej kancelárie Železničiarska 13, Bratislava, proti žalovanému: Okresný úrad Banská Bystrica, odbor opravných prostriedkov, so sídlom Nám. Ľ. Štúra 1, Banská Bystrica, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí žalovaného č. OU-BB-OOP4-2017/002680-006 zo dňa 03.07.2017, č. OU-BB-OOP4-2017/002680-005 zo dňa 03.07.2017 a č. OU-BB-OOP4-2017/002680-007 zo dňa 04.07.2017, o kasačnej sťažnosti sťažovateľky proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 3S/137/2017-100 zo dňa 14. novembra 2017, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 23S/137/2017-100 zo dňa 14. novembra 2017 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej ako „krajský súd“) uznesením č. k. 23S/137/2017-100 zo dňa 14. novembra 2017 odmietol žalobu podľa § 98 ods. 1 písm. f/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej ako „S. s. p.“) z dôvodu že žalobkyňa nebola pri jej podaní zastúpená advokátom podľa § 49 ods. 1 S. s. p..
2. Proti tomuto rozhodnutiu podala sťažovateľka v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť, v ktorej navrhla uznesenie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.
3. V kasačnej sťažnosti sťažovateľka uviedla, že krajský súd nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, keďže v rozpore s právnymi predpismi a ustálenou rozhodovacou praxou kasačného súdu odmietol žaloby, pričom ako dôvody kasačnej sťažnosti uviedla § 440 ods. 1 písm. f/, g/, h/ a j/ S. s. p.. Podľa sťažovateľky krajský súd nepostupoval zákonom určeným spôsobom v zmysle § 56 a § 59 S. s. p., keď žalobkyňu nevyzval na doplnenie alebo opravenie podania. Poukázala pri tom na nález Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 224/09. V zmysle citovaného nálezu

poznamenala, že aj v zmysle novej právnej úpravy je predloženie neúplného podania (napríklad bez podpisu právneho zástupcu) odstrániteľným nedostatkom. Ako to konštatuje aj nález ústavného súdu k nadobudnutiu účinnosti koncentračnej zásady dochádza až po odstránení všetkých väd a nedostatkov podanej žaloby, v dôsledku čoho je napadnuté uznesenie krajského súdu predčasne vydané, nemajúce oporu v procesnom stave veci a teda ústavne nekonformné, neudržateľné a v konečnom dôsledku nezákonné a ako také musí byť zrušené. Obzvlášť, ak sa jedná o reštitučnú vec.

4. Sťažovateľka ďalej poukázala na tú skutočnosť, že pred Krajským súdom v Banskej Bystrici je pod sp. zn. 23S/97/2014 vedené konanie žalobkyne voči žalovanému, v ktorom ju tiež zastupuje advokát JUDr. Peter Arendacký, a to na základe splnomocnenia na všetky právne úkony, čo bolo krajskému súdu preukázané príslušným plnomocenstvom. Toto zastupovanie krajský súd v konaní 23S/97/2014 akceptoval, v prejednávanej veci však existenciu tohto splnomocnenia, hoci mu bola známa z jeho činnosti (veci vedené tým istým senátom 23S) nezohľadnil. Podľa názoru sťažovateľky bol procesný postup krajského súdu príliš formalistický vzhľadom k závažnosti dôsledkov, ktoré pre ňu z tejto skutočnosti vyplývajú, a že tento postup je ústavne nekonformný a neudržateľný z hľadiska princípov materiálneho právneho štátu, ochrany základných ľudských práv a princípov spravodlivosti demokratickej spoločnosti.

5. Ku kasačnej sťažnosti sťažovateľka doložila aj správnu žalobu podpísanú právnym zástupcom, ako aj plnú moc udelenú JUDr. Petrovi Arendackému dňa 23.10.2017 na zastupovanie v konaniach o preskúmanie rozhodnutí Okresného úradu Banská Bystrica ako aj v konaní o kasačnej sťažnosti.

6. Žalovaný sa k podanej kasačnej sťažnosti napriek výzve súdu nevyjadril.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „najvyšší súd“ alebo „kasačný súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. g/ S. s. p.) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 S. s. p. a dospel k záveru, že rozhodnutie je potrebné podľa § 462 ods. 1 S. s. p. v spojení s § 440 ods. 1 písm. f/ S. s. p. zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie, nakoľko nesprávnym procesným postupom znemožnil sťažovateľke, aby uskutočnila jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Z obsahu súdneho spisu najvyšší súd zistil, že krajský súd napadnutým uznesením podľa ustanovenia § 98 ods. 1 písm. f/ S. s. p. odmietol žaloby, ktorými sa sťažovateľka domáhala preskúmania rozhodnutí žalovaného:

1. OU-BB-OOP4-2017/002680-006 zo dňa 03.07.2017, ktorým žalovaný zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil rozhodnutie orgánu verejnej správy prvého stupňa č. OU-ZH-PLO-2016/000466/1 zo dňa 03.11.2016 vo veci vlastníctva k pozemku podľa zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pôde“). Žaloba o preskúmanie tohto rozhodnutia bola zapísaná pod sp. zn. 23S/137/2017.

2. rozhodnutia č. OU-BB-OOP4-2017/002680-005 zo dňa 03.07.2017, ktorým žalovaný zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil rozhodnutie orgánu verejnej správy prvého stupňa č. OU-ZH-PLO-2016/000466 zo dňa 03.11.2016 vo veci vlastníctva k pozemku podľa zákona o pôde. Žaloba o preskúmanie tohto rozhodnutia bola zapísaná pod sp. zn. 23S/138/2017.

3. rozhodnutia č. OU-BB-OOP4-2017/002680-007 zo dňa 04.07.2017, ktorým žalovaný zamietol odvolanie žalobkyne a potvrdil rozhodnutie orgánu verejnej správy prvého stupňa č. OU-ZH-PLO-2016/000466/2 zo dňa 03.11.2016 vo veci vlastníctva k pozemku podľa zákona o pôde. Žaloba o preskúmanie tohto rozhodnutia bola zapísaná pod sp. zn. 23S/139/2017.

9. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia krajský súd uviedol, že zastúpenie advokátom v konaní pred správnym súdom predstavuje procesnú podmienku konania pred správnym súdom, okrem prípadov uvedených v § 49 ods. 2 S. s. p.. To, že žalobkyňa nebola pri podaní správnej žaloby zastúpená advokátom v zmysle § 49 ods. 1 S. s. p. predstavuje neodstrániteľný nedostatok procesnej podmienky konania, ktorý má za následok odmietnutie správnej žaloby v zmysle § 98 ods. 1 písm. f) S. s. p.. Správny súdny poriadok pritom v ustanovení § 49 ods. 1 druhá veta, precizuje, že povinnosť zastúpenia

sa vzťahuje aj na spísanie žaloby. Z obsahu správnej žaloby nevyplýva, že by správna žaloba bola spísaná právnym zástupcom žalobkyne. Žalobkyňa síce v správnej žalobe uvádza právneho zástupcu JUDr. Petra Arendackého, advokáta, Železničiarska ul. Č. 13, 811 07 Bratislava, nepredložila však k správnej žalobe plnomocenstvo udelené advokátovi a ani žaloba nebola podpísaná právnym zástupcom.

10. Podľa § 49 ods. 1 S. s. p., žalobca musí byť v konaní pred správnym súdom zastúpený advokátom; to neplatí, ak má žalobca, jeho zamestnanec alebo člen, ktorý za neho na správnom súde koná alebo ho zastupuje, vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. Povinnosť zastúpenia sa vzťahuje aj na spísanie žaloby. Splnomocnenie udelené advokátovi nemožno obmedziť.

11. Podľa § 49 ods. 2 S. s. p. žalobca nemusí byť zastúpený podľa odseku 1

- a) vo veciach, v ktorých je daná vecná príslušnosť okresného súdu podľa § 12,
- b) v konaní podľa § 6 ods. 2 písm. b) až e), g) a i),
- c) v konaní o správnej žalobe vo veciach slobodného prístupu k informáciám podľa osobitného predpisu,
- d) ak je žalovaným Centrum právnej pomoci.

12. Podľa § 97 S. s. p., ak tento zákon neustanovuje inak, správny súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže správny súd konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“).

13. Podľa dôvodov rozhodnutia, zo spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľka nebola pri podaní správnej žaloby priamo zastúpená advokátom. Sťažovateľka nepredložila originál plnomocenstva udeleného advokátovi na zastupovanie v predmetnom konaní. V konaní teda nebolo preukázané procesné zastúpenie sťažovateľky advokátom. Zároveň však v danom prípade nejde o výnimku z povinného právneho zastúpenia advokátom podľa § 49 ods. 2 S. s. p.. Povinné právne zastúpenie advokátom nemusí spĺňať ten účastník konania, ktorý má sám právnické vzdelanie druhého stupňa, prípadne jeho zamestnanec alebo člen (ak ide o právnickú osobu), ktorý za neho na správnom súde koná. Žalobca pritom musí byť zastúpený advokátom už pri spísaní žaloby. Procesná podmienka povinného zastúpenia advokátom musí byť splnená počas celého konania. Ak si účastník konania vzhľadom na svoje finančné a majetkové pomery nemôže dovoliť advokáta, môže požiadať Centrum právnej pomoci o poskytnutie bezplatnej právnej pomoci, prípadne o poskytnutie právnej pomoci s finančnou spoluúčasťou.

14. Keďže sťažovateľka podľa krajského súdu nebola pri podaní žaloby zastúpená podľa § 49 ods. 1 S. s. p. advokátom, správny súd postupoval v súlade s ustanovením § 98 ods. 1 písm. f/ S. s. p. a žalobu pre nedostatok procesnej podmienky spočívajúcej v absencii právneho zastúpenia odmietol.

15. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S. s. p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S. s. p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti, preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyseľne dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná, preto uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 462 ods. 1 S. s. p.).

16. Kasačný súd preskúmal uznesenie krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, najmä z toho pohľadu, či kasačné námietky sťažovateľky sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého uznesenia krajského súdu. Kasačný súd dospel k záveru, že námietka sťažovateľky, že krajský súd jej svojím postupom odňal právo na spravodlivý proces, je dôvodná.

17. V prvom rade považuje kasačný súd za potrebné ustáliť, že povinné zastúpenie žalobcu je procesnou podmienkou, a to v zmysle § 97 S. s. p., ktorej splnenie musí správny súd vyžadovať, pokiaľ nie je daná niektorá zo zákonom ustanovených výnimiek, ktorou je buď vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa u žalobcu, jeho zamestnanca, resp. člena, ktorý za neho na správnom súde koná alebo ho zastupuje alebo

prípady vymedzené v § 449 ods. 2 S s. p.. Ako vyplynulo z obsahu spisu, o žiadnu z týchto výnimiek ani prípadov vymedzených v zákone sa v prípade sťažovateľky nejedná.

18. Krajskému súdu nič nebránilo, aby vyzval sťažovateľku na predloženie splnomocnenia, teda aby predložila plnú moc priamo udelenú advokátovi, a rovnako správnu žalobu podpísanú ustanoveným právnym zástupcom, nakoľko absencia týchto dokumentov pri podaní správnej žaloby musí mať v zásade povahu odstrániteľnej prekážky, najmä za predpokladu, ak o skutočnosti, že žalobkyňa je právne zastúpená nasvedčuje uvedenie konkrétneho právneho zástupcu v podanej žalobe (a taktiež vedomosť súdu o právnom zastúpení v ďalšej veci žalobkyne toho istého senátu ako namietla sťažovateľka v kasačnej sťažnosti).

19. Na tomto mieste považuje kasačný súd za dôležité zdôrazniť, že pri odstraňovaní nedostatku tejto povahy procesnej podmienky sa pritom správny súd musí vyvarovať prílišnému formalizmu, aby žalobcovi nebol odňatý prístup k súdnej ochrane (čl. 46 ods. 2 a čl. 47 Ústavy Slovenskej republiky).

20. Pokiaľ totiž Správny súdny poriadok v § 49 ods. 1 veta druhá explicitne ustanovuje, že povinnosť zastúpenia sa vzťahuje aj na spísanie žaloby, k tejto zákonnej podmienke nemožno taktiež pristupovať čisto formalisticky a správny súd nemôže „automaticky“ žalobu odmietnuť, pretože by tým mohlo dôjsť k odmietnutiu spravodlivosti a porušeniu práva na prístup k správneému súdu (sp. zn. III. ÚS 435/2014, sp.zn. 10Sžak/6/2018).

21. Po preskúmaní podanej kasačnej sťažnosti tak kasačný súd konštatuje, že námietky v nej obsiahnuté sú dôvodné a zároveň spôsobilé spochybniť vecnú správnosť rozhodnutia krajského súdu, preto najvyšší súd podľa § 462 ods. 1 S. s. p. v spojení s § 440 ods. 1 písm. f/ S. s. p. napadnuté rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

22. V ďalšom konaní bude krajský súd v zmysle ustanovenia § 469 S. s. p. viazaný právnym názorom kasačného súdu vysloveným v tomto rozhodnutí. Preto bude povinnosťou správneho súdu v ďalšom konaní postupovať vo vyššie načrtnutej línii.

23. V rozhodnutí vo veci samej rozhodne krajský súd aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 S. s. p.).

24. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky prijal toto rozhodnutie jednomyseľne (§ 139 ods. 4 S. s. p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok n i e je prípustný.